

Printing Area

University's peer reviewed research journal. The review committee & editorial board formed/appointed by Harshwardhan Publication scrutinizes the received research papers and articles. Then the recommended papers and articles are published. The editor or publisher doesn't claim that this is UGC CARE approved journal or recommended by any university. We publish this journal for creating awareness and aptitude regarding educational research and literary criticism.

The Views expressed in the published articles, Research Papers etc. are their writers own. This Journal does not take any liability regarding approval/disapproval by any university, institute, academic body and others. The agreement of the Editor, Editorial Board or Publication is not necessary. Editors and publishers have the right to convert all texts published in Vidhyavati (e.g. CD / DVD / Video / Audio / Edited book / Abstract Etc. and other formats).

If any judicial matter occurs, the jurisdiction is limited up to Beed (Maharashtra) court only.

Regd. No. 3418002

<http://www.printingarea.blogspot.com>

s Printing Area : Interdisciplinary Multilingual Refereed Journal r

आंतरराष्ट्रीय बहुभाषिक शोध पत्रिका

प्रिंटिंग एरिया

Printing Area International Interdisciplinary Research
Journal in Marathi, Hindi & English Languages
August 2021, Special Issue

अतिथि संपादक :

१. डॉ. भगवान कदम
२. डॉ. शिवरोष्टे गोविंद
३. डॉ. राठोड अनिलकुमार
४. डॉ. शिंदे प्रकाश
५. डॉ. शेख मुखत्यार
६. डॉ. वारले नागनाथ
७. डॉ. यशवंतकर संतोषकुमार

Printed by: Harshwardhan Publication Pvt.Ltd. Published by Ghodke Archana Rajendra & Printed & published at Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.,At.Post. Limbaganesh Dist,Beed -431122 (Maharashtra) and Editor Dr. Gholap Babu Ganpat.

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

At Post, Limbaganesh Tq Dist Beed
Pin 431126 (Maharashtra) Cell 07588057695, 09850203295
harshwardhanpubl@gmail.com, vidyawarta@gmail.com

Reg No U74126 MH2013 PTC 251205

66) Critical Study of Panchayati Raj System in India on the Basis of ... Anil Hanwat, Balaghat (M.P.)	245
67) भारतीय लोकतांत्रिक विकास में प्रमुख बाधाएँ डॉ. रामसिया चर्मकार	248
68) अण्वस्त्र निर्मिती उपासमोरील समस्यया प्रा. डॉ. जयराम श्रीरंग हवळे, जि. बीड	253
69) A Study of Rural Development in India Problems and Prospective: With ... Pawan Bagde, Balaghat (M.P.)	255
70) वजेट में महिला, बाल विकास एवं पोषण की स्थिति का विश्लेषण डॉ. गायत्री मित्रा & सरदार कुमार चौधरी, रीवा (म.प्र.)	259
71) ब्रह्मकुहंगरीया समाजशास्त्रीय दृष्टीकोनातून अभ्यास डॉ.विलास चव्हाण, जि.नांदेड	263
72) अटल विहारी वाजपेयी यांचे भारतान्वया परराष्ट्रीय चोरणासदभौत योगदानाने अध्ययन प्रा. अनिल काशिनाथ साळुंके, जिल्हा- नंदुरबार	267
73) आदर्श प्रश्नावलीची वैशिष्ट्ये व उद्देश्य प्रा. डॉ.शेख मुसाभाई इमामभाई, औरंगाबाद	270
74) A Study of Mental Health and Neuroticism among Urban and Rural ... Dr. Daitkar Arun Rajaram, Beed (Maharashtra, India)	272
75) A Study of Loneliness and Self Concept among Boys and Girls College ... DR. TRIBHUVAN SUNIL LAXMAN, Beed	276
76) अष्ट कवयित्री शांता शेळके यांनी लिहिलेल्या निवडक कवितांचा सांगितिकदृष्ट्या... प्रा. केदार रवींद्र केंद्रेकर, परभणी	279
77) हि. सं. प. क्र. पु. मा. भाग 3 ते 6 नवील विलखल भावतील ओटव जातोन्वा ... प्रा. डॉ. रवींद्र रामभाऊ इंगळे, परभणी (महाराष्ट्र)	281
78) भारतीयील सामाजिक चळवळी : दिसा व दशा डॉ.मालेश्वर जे. के., बीड	283
79) DIGITAL LIBRARY AND ITS TYPES Indrasing P. Pawar dist. Akola	288

को मजदूर अर्थात् नही शिपाया का संकल्प है कि जनसंख्या नियंत्रण से देश को महिल्लाओं को महत्वपूर्ण भूमिका हो सकती है।

68

निष्कर्ष— राजनीतिक दलों में लोकतंत्र का उपयोग अपने विचारों और जनता को स्थिर रखने के किया है। सरकारें अपराधियों और करोड़पतियों का नेतृत्व विधानसभाओं और संसद भवन में करती हैं। सेट्टल विस्था भारतीय लोकतंत्र के फलन और राजनीतिक दलों को विजय का प्रतिक है। जिसमें जनता को बाले तो बहुत किन्तु सम्मान न के बराबर। देश की विधानसभाओं और संसद में बहती शक्तियों की संख्या देश की बहती जनसंख्या से भी कहीं अधिक मात्रा का चरित्रवाक है। जनता को राज नये मुद्दे दिये जाते है ताकि वे अपने मूल मुद्दों से सदैव दूर ही रहे। यही कारण है कि आज भी देश में विभिन्न व्यक्तियों सहित प्रत्येक क्षेत्र में असमानता को विजय है।

संदर्भ ग्रंथ सूची—

समाचार पत्र—

1. पत्रिका—१०/०४/२०२१,पृ.सं.०१।
2. पत्रिका—०१/०५/२०२१,पृ.सं.०५।
3. स्टार समाचार—१२/०७/२०२१,पृ.सं.१०।

INTERNET-

1. <https://hindi.theindianwire.com/165203>
2. <https://www.livehindustan.com/national/story-adr-report-43-percent-mps-in-parliament-this-time-and-88-percent-millionaires-2546517.html>
3. <https://www.bbc.com/hindi/india-56955772>

□□□

अण्वस्त्र निर्मिती जगासमोरील समस्या

प्रा. डॉ. जयगम श्रीरंग कवळे

राज्यशास्त्र विभागप्रमुख,

कला व विज्ञान महाविद्यालय, शिवाजीनगर, मयी,

सा. केरगड जि. बीड

प्रस्तावना :

अण्वस्त्रांनी निर्मिती ही जगासमोरीली मोठी समस्या होताना दिसत आहे. पाश्चात्यीत पाश्चात्य राजकीय विचारवंत हेंस जो मार्गोन्ने मानतात की, "मनुष्य हा शस्त्र उपलब्ध आहेत म्हणून लढत नाही तर लढणे ही त्याची प्रकृती आहे." म्हणूनच मानव जातीचा आजपर्यंतचा इतिहास हा संघर्षाचा सहित्रेय आहे. आगचे आसपास येत महायुद्धे पाहिले आहेत. पारशी (१९१४ ते १९१८) पहिले व (१९३९ ते १९४५) दुसरे या दोन्ही महायुद्धात जगाची मोठ्या प्रमाणात हानी झालेली असणाना दिसून येते. दुसऱ्या महायुद्धात सर्वप्रथम अण्वस्त्रांचा वापर करण्यात आला. जपानच्या हिरोशिमा व नागासाकी या दोन शहरावर अमेरिकेने अण्वस्त्रांचा वापर केला. अण्वस्त्रांचे पहिले परिणाम संपूर्ण जगाने पाहिले. यामुळे असे म्हणता येईल की, अण्वस्त्र हे फोवळ स्वरूपाचे असून ते जगाचे विनाशाचे असू शकते आहे. सध्याची अण्वस्त्रांमुळे जगातील सर्व राष्ट्रीय सुटीने असित्वाय फोवळात आलेले आहे आणि जगातील जवळपास सर्वत्र सुट्टीची वर्तमान्या भूमिकेतून अण्वस्त्रांनी निर्मिती केली आहे. जर

आवश्यकता बाबर झाल्या तर जगातील सर्वात मानव ज्ञानाचा नष्ट होईल म्हणून जगासमोरचा आज सर्वात महत्वाचा प्रश्न हा आवक्यांची निर्मिती हा आहे.

अवक्यांचे प्रमुख प्रकार :

१) **अणुबॉम्ब :** यामध्ये युरेनियम २३५ किंवा प्लुटोनियम २३९ यामाखेच्या किरणोत्सारी मूलद्रव्यांच्या अणुत्वर मंदगती न्यूट्रॉन्सचा भाग करताना आणि अणुने विखंडन जेव्हा जाते, त्यातून मोठ्या प्रमाणात बाहेर पडणाऱ्या उर्जेचे प्रगंड उद्योग घडवून आणला जातो.

२) **हायड्रोजन बॉम्ब :** यामध्ये अणुभयनाशकाची अणु समशीलनाची अभिक्रिया घडविली जाते, त्यामुळे हायड्रोजन बॉम्ब हा अणुबॉम्बपेक्षा किमान किमान विषयसक्त आहे. हायड्रोजन बॉम्बमुळे कित्ताहानी न होता जीवित हानी ही मोठ्या प्रमाणात होते.

३) **न्यूट्रॉन बॉम्ब :** न्यूट्रॉन बॉम्बच्या निर्मितीत म्हांडाचा परिणाम काढण्या कामी करून प्रजापातक किरणोत्सारीचा भाग वाढवलेली असते, त्यामुळे कित्ताहानी कामी होवून जीवितहानी मोठ्या प्रमाणात होते.

जगाने अनुभवलेली अवक्यांची भयानकता :

दुसऱ्या महायुद्धाच्या काळात अमेरिकेने जपानच्या हिरोशिमा शहरावर ०६ ऑगस्ट, १९४५ रोजी अणुबॉम्ब हल्ला केला. यामुळे हिरोशिमा शहराचा १० चौ.कि. विस्तार प्रदेश संपूर्णपणे उध्वस्त झाला, या हल्ल्यात ६६,००० लोक मृत्यूमुखी पडले तर ६९,००० लोकांना कायमचे अपंगत्व आलेल्या कुटुंबांमुळे किमान ६३९, इमारतींचा विध्वंस झाला, याने दुसऱ्या अमेरिकेने पुन्हा जपानच्या नागसाकी या दुसऱ्या शहरावर ०९ ऑगस्ट १९४५ रोजी अणुबॉम्ब टाकून विध्वंस घडवून आणला जायजेथी ३९,००० लोक मृत्यूमुखी पडले तर २५,००० लोकांना कायमचे अपंगत्व आले, त्यात ४० टक्के तेथील इमारतींचा विनाश झाला आणि

त्याने परिणाम आजही तेथील जमनेला भोगवे लागत असलेले दिसून येते.

जगात सध्याचीत अवक्या निर्मितीमुळे अनेक समस्या निर्माण झालेल्या आहेत, दुसऱ्या महायुद्धाच्या काळात जगात फक्त दोनच राष्ट्रांमध्ये अवक्या होती मात्र त्यानंतरच्या काळात अनेक राष्ट्रांनी स्वसंरचनासाठी व वर्नाखान्या भूमिकेतून अवक्यांची निर्मिती केलेली आहे.

जगासमोर उपाययोजना असलेल्या आणखिलसमस्यांची ९८ टक्के शक्यता ही अमेरिकेच्या व रशिया या दोन देशांकडे आहेत. या अवक्या स्पष्टीतून अणुयुद्धाचा धोका जाणवत आहे, एन्डान देशाकडेन वैजायकारणाचे अवक्यांचा बाबर झाल्या तर मानव जातीसमोर किती भयानक महाद निर्माण होईल हे कल्पनेच्या पलिकडने आहे, भौतिकशास्त्रज्ञ आल्बर्ट आईन स्टाईन आणखिल युद्धाच्या परिणामविषयी म्हणतात, "जगात जर तिसरे महायुद्ध झाले ते कोणत्या शस्त्रांनी लढले जाईल हे मी सांगू शकणार नाही, मात्र जर चौथे महायुद्ध झाले तर ते दगड पेट्ट्याने लढले जाईल हे मात्र निश्चित." त्याच्या या वक्तव्यावरून ऐकतेच सांगता येईल की, समाजहीन जगासमोर अण्विक युद्ध झाले तर या युद्धाचा विजयोलभव साजरा करण्यासाठी तरी कोणी जिवंत राहिल की नाही हे सांगता येत नाही.

अवक्या मुक्त जगाची आवश्यकता :

दुसऱ्या महायुद्धाच्या आताला अमेरिकेने जपानच्या हिरोशिमा व नागसाकी शहरावर टाकलेल्या अणुबॉम्बच्या महाविध्वंसकारी अनुभव संपुर्ण जगाने अनुभवला आहे. सध्याचीत जगाने स्व मोठ्या प्रमाणात प्रगती करून हायड्रोजन बॉम्ब, न्यूट्रॉन बॉम्ब यांच्या अत्याधुनिक शस्त्रांची भर घातली आहे. त्यामुळे जगासमोरचा सध्याचीत सर्वात महत्वाचा प्रश्न तर दृष्टादृष्ट्याने नष्ट करणाऱ्या आहे. आंतरराष्ट्रीय शांतता

व सुशिक्षित लक्षात घेवून जगणे "संयुक्त राष्ट्र संघटना" निर्मिती केली, ही संघटना अण्वस्त्र नियंत्रण व अण्वस्त्र निःशस्त्रीकरण यासाठी प्रयत्न करत असल्याचे दिसून येते. संयुक्त राष्ट्र संघटना ही संघटना जगामध्ये शांतता व सलोख्याचे वातावरण तयार करण्यासाठी प्रयत्नशील असलेली दिसून येते. याशिवाय इतर जागतिक संघटना सुद्धा प्रयत्न करत आहेत उदा. अणुशक्ती आयोग १९४६, निःशस्त्रीकरण आयोग १९५२, अमरसभा सत्र १९५७, अण्वस्त्र प्रसार बंदी करार (NPT-१९७८), सर्वसमावेशक अणुशांतता बंदी करार (CTBT-१९९६) इत्यादी यामध्ये अनेक प्रयत्न निःशस्त्रीकरणयुक्त पूर्णते करण्यात आलेले आहेत. परंतु अणुशस्त्र अण्वस्त्र मुक्त जग निर्माण करण्यात यश आलेले दिसत नाही. त्यामुळे अण्वस्त्र निर्मितीचे हे मोठे संकट आजही जगान्या डोक्यावर वांगव्या तलावारीमध्ये असलेले दिसून येते.

सारांश :

अण्वस्त्र निर्मिती हे जगामध्येील सशस्त्रीतील सर्वात मोठे संकट आहे. सन २००४ साली परिषदतानच्या अण्वस्त्र कार्यक्रमाचे जगाक धु.सु. खान यानी छुप्प मार्गाने इराक, उत्तर कोरिया, लिबियाक याना तज्ञान निवडल्याने उघड झाले. त्यामुळे ही राष्ट्रे अण्वस्त्र संपन्न झाले. घेवलेले नाही तर अल क्यदा सारख्या दहशतवादी संघटनांनी सुद्धा अण्वस्त्र तज्ञान आत्मसात केले आहे अशी शक्यता कार्यवली जात आहे हीच शक्यता लक्षात घेवून अमेरिकेने सल्हालीन अध्यक्ष बराक ओबामा यानी १२ एप्रिल २०१० रोजी नासिक्रीय सुरक्षा शिष्टर संमेलन केले. त्यांच्या या प्रयत्नामुळे त्यांना सन २०११ च्या शांतता मेथिल पुरस्कार देण्यात आला. त्यांनी तो अण्वस्त्र विरोधी प्रयत्नांना समर्पित केला. अण्वस्त्रमुक्तीचे हे प्रयत्न खरोखरच व्यवहार्य आले तर मिश्रित जगान शांतता नदिल व अण्वस्त्रांमुळे निर्माण झालेल्या भावने संकट मलीन होईल अशी आशा वाचनाव्यास हरकत नाही.

A Study of Rural Development in India Problems and Prospective: With special reference to Balaghat district

Pawan Bagde

Assistant Professor,

Department of Political Science

Govt. Jatashankar Trivedi P.G. College,

Balaghat (M.P.)

Abstract: Business expansion is a test in the circumstances of the country in the time of globalization. According to the 2011 census, 68.84% of the people in India's rural areas have a source of income. Individuals in the regions of the country experience the ill effects of no occupation, helpless infrastructure, conveniences which can be dealt with by the development of rural business visionaries. "Country entrepreneurship can be described as a business enterprise gifted at the height of the provincial local area, which can take a position in the fields of diligence such as business, industry, development, and a productive factor for practical improvement. as it goes". However, these natural trades are facing various issues like frenzy of visionary threats, absence of speculation, lack of education and competition from metropolitan businessmen. The country's business visionaries accelerate the rule of life and purchasing power of individuals